

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *A.-d. Hedensjö*
 Härad: *Albo* Adress: *Karlshamn.*
 Socken: *Skatelöv* Berättat av: *Aug. Bergqvist*
 Uppteckningsår: *1935* Född år *18* i *Stöby, Grimstöv.*

Uppteckningen rör *fisket i sjön Saleu 5103 - 5148.* i bildarkiv.
 (Se i Lunds universitets folkminnesarkivs fråge-
 lista angående fisket.)

Fiskeri i sjön Salen.

Bergqvist har arrangerat Kusky fiskeri i sjön Salen. En fiskare Pihl har arrangerat Ångabolsens fiskeri. För övrigt inneslås fiskerirätten av Blådinge och Benestads bönders skifteslag (= gemensamt fiskeri). De få ej arrangerat ett fiskeri, utan att hela skifteslaget gör tillåtelse.

Bild 5104:1-2

För fiskeriet betydligt mera än nu, som sjön sänktes för 3 år sen. Vattent ledas från Salen genom Helige å, där vatten kastades upp vid sidorna, så att mer vatten kunde ledas igång till sjön Stenen och vidare genom Mörsnäsån ner till kraftstationerna i Frida förs och Hemsjö och sedan till Östersjön.

Bild 5105:1-2

Redskap. För omkr. 100 år sedan ha kattor använts här i Salen. (Beskrivning i posten nr 5106 o. 5107:1-2) Numera användas njärder

Kattor

Njärder

av både stälträd och garn. Användes huvudsakligen till bette. Tas om vintern, då lät huggas i isen, och om våren.

Vid Husby har skogvakt. Ljungkvist lavor, lavor som sätts ner i stömmen. Dessa bestå av träarna i vilka en smala strut^{er} av grovt garn insätts. I dessa pressas ålen ner av stömmen.

Med ryssjor fångas gädda och brasen på våren. Ryssjor (Gädda fångas för övrigt vintarna igunnen med sax och med kerk.) Ryssjan sätts från land och räde ut. 3 armar, 1 i mitten och 2 på sidorna. Hornmar. I skycken gömmanne. De med 2 armar kallas hornmar. Sätts över äre och diben ibland över hela fast de egentligen bara ha rätt att sätta över halva in. Skifvelst tånar sig dåligt, som de ha byggd för nere i Husby.

5141

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nät. Har haft grimnät, men det löner sig ej.
För dyra. Det blir ej mera på dem än på ett
annat nät. Blytämmlar och korkflöten. Jag
skjuter in tredjedelen på övertämmlen och
knappt så mycket på undertämmlen på
alla garn.

Garn färgas i veteolja (en sorts utländsk bark),
brosolja och vitriol. Man kan ta 1/2 kg. Fyll
3 nät. Vitriol bara av en bössa storlek. Mycket
frätande. Garnen bli svarta av det.

Näten upphängas på en snatsfiska. 1/2 ^{18 alnar} lön. Nätsticker.
Natdragning. Nu förbjudet att dra nät under isen. Natdragning.
För "hugga" man hål 1/2 mtr x 1/2 mtr, flera
stycken på viss ^{18 alnar} avstånd fr. varandra. Näten
gick sedan under isen, men drogs orädda. Ett
större hål högs, där noten släpptes ut, och ett
kort, där den togs upp. Tyvärr el. 5 man behövdes

Nät.

Färgning

Nätsticker.

Natdragning.

Isnöt.

för att dra, 1 till att dra i en stång vid var
sida och 2 till att dra i repen. Repen fästes
vid stora långa gransängar, skalade i släta (20
alnar långa.) Dessa kördes under isen och togs
med stora kiokar. Svart 5:e hål tog de upp
repen och drog. 18 alnar mellan varit tråk.
Noten kunde dragas så över hela sjön, tills
den drogs upp i sista stora hålet. Mycket fiske
fisk man, alla sorters

Man satte pissviskor under notarmarna, för Viskernot.
att fåmlarna, som äro stenade ej skilja den
djupa botten. Visker sattes på 3 ställen. Gransv-
kor användes. Detta behövs ej i alla sjöar. Som-
liga ha fast botten. Healmviskor användes vid
isnot. Viskernot blev förbjuden, ty de trodde, att
de skrämde fisken med den. Visker användes ut-
spungligen i stället för armar.

5141

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nu får man dra med noten som den är
(den del stena repen och dra och se, vad det är,
som tar emot.) Sedan får man flytta noten
dit, där det är rent. (Not se för övrigt nr. 5120 o. 5121.)

Bildarkivet

Abborr, gädda i bracken fiskas i grov not.

Sänklivar se nr 5122 i Bildarkivet

Krokfiske: Håll ring = dial.

Skändkrok " " 5125 utlyskhet / bulling.

Loivel " " 5126

Långrev " " 5127 - 5128.

Utter " " 5129 - 5130

Kolpträ " " 5131 - 5132

Saxfiske " " 5133 - 5136

Kuggkrok " " 5137

Ljusting: Nu förbjudet. Före Gustrade man. Då
användes brandjärn. "Fyrve" = Fure ved.

För: Fänge, när de gick till julottan. Fentered =

Färevod (sån som de brände fjära ut, av stubbar. Järn
brändes t. ex. i V. Torås.) användes och bars
i en ställning, som sig ut som ett rundt klot
av järnband. Detta var s. k. fänge.

Klubbning av fisk (= skräcka fisk.)
Detta gällde särskilt lake, som leker under
sept.-februari. En stor klubba användes. Med
denna slår man på isen, som måste
nått och jämt bära. När fisken bedörats,
går man hål i isen, så att man kan ta
upp fisken. Det måste vara grunt vatten
och klar is, så att man kan se igenom den.

Ljutmärkning av fisk förbjöds.
Smarning av fisk. En mäs singstrid (s. k. "giltstrid")
användes. Detta fiske går så till, att man
går och vadar (särskilt i diken). Gäddan ställer
sig i vassen, när det är fint. Då gäller det att få

5141

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

smaran omärkligt över huvudet på den och sedan dra till. B. idkat detta fisker särskilt som piske.

Båtar se nr. 5143-5148. i Bildarkivet

Fiskets betydelse i hushållningen.

Man torkar fisk (gädda) på vägen. Den äter sedan på vintern. Först saltas den i 2 dygn, och hänges sedan upp och torkas. 4-5 år kan den gömmas. När den skall användas läggs den i vatten 1/2 dygn liksom luftfisk. Vattnet plus av några gånger, så att det saltat går av. Smakar som och smakar fint o gott.

Torkad
gädda.

Torkningen skall helst ske i solen. Fisken hänges då upp på sticka på vedbodväggen och sot-torkas. För såldes torkade göddor på Torget. Man får mera per kg, när de äro torkade, ja, dubbelt så mycket. De torka ihop över hälften.

Röbad. side. En kanal grävs i jorden, det eldas med ens i ens ändan och fisken hängs i den Röbad side. andra.

Brasen fjäll träts 3-4 ggr i saltvattnen. Brasenfjäll-
Torkas sedan i solen. Bra klarmedel. Ålslim klarmedel.
sj så bra. Användas till "pleglahällor" (=slagor) Ålslim
fjäll och någon gång sm. Man baur ihop + kippur =
2 kippur med ålslimmet. slaga

Det är nyttigt att koka gäddan med fjället på. "Kromgädda" = kokt gädda med fjället på, är god mat.

För kunde man få 50-60 kg i roden (för en 5-6 år sen), men nu är gäddorna "livförsäkrade" (säges, när man ej får näpp.)

Gör finnes iplantad i Falen. B. sett sådana ett par gånger, men inte fått någon.

Fiskets fulltro.

Första metare dagen = Kristi himmelfärdsdag.

Då häggan blommar är bräna leken. I lön-
sprickningen leker lörpäddan. Lörpäddan
(febr. - mars), frögäddan (sedan i april). Kallas
så, emedan den liknar "fröan" (= frögrodan).
Är spjutlig liksom den och leker samtidigt
med frögrodan. I maj el. juni lörpäddan.

Siden leker i oktober - november. Abborren
leker i april, maj & juni (3 månader), gösen
i april - maj, lakaren i nov - dec - jan.

Gäddan tar bäst i nedan (före, nu inte
någon gång.)

Den tiden "då vår kotte var liten", fick
man inte fiska vissa dagar. Nu fiskas man
både helat & i röken.

5141

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV 12

Lovliga personer ha stor tur, andra ha otur. När
en sträddare i Alvesta kommer med, får vi all tur.

Lik fjel.

Man kan spotta 3 ggr, om man möter
vägen, som har otur. Likaså kan man rända

Nyta drag nappas ej så bra. Det enda, man
kan att göra, är att vänta, Till det blir bättre.